

Roommate across the Street

Volner, Hana

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:215:816854>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-27**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
AKADEMIJA LIKOVNIH UMJETNOSTI

ZAVRŠNI RAD

Roommate across the Street

PREDDIPLOMSKI STUDIJ GRAFIKE 2023/24
mentor: red. prof. art. SVJETLAN JUNAKOVIĆ
studentica: HANA VOLNER

Zagreb, 2024.

UVOD

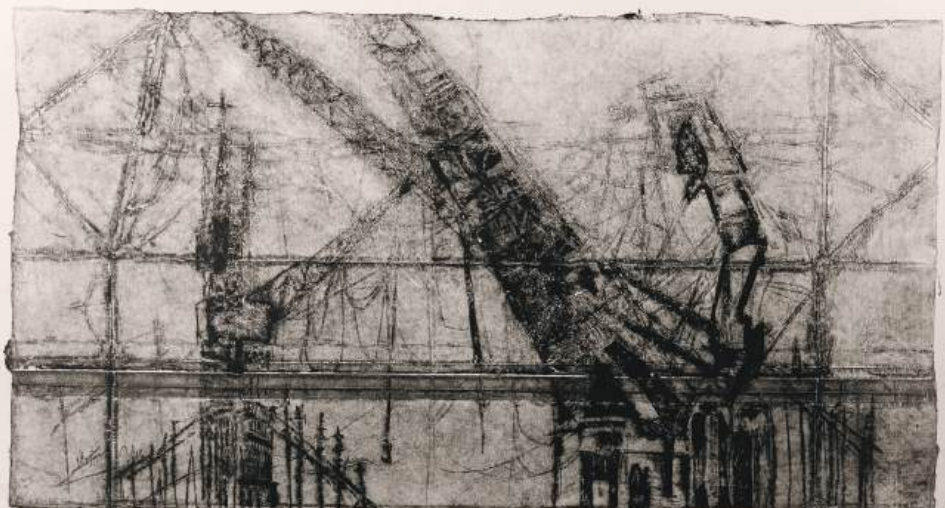
Samoća i usamljenost dva su različita pojma. Samoća je neutralna riječ, činjenica; stanje u kojem te nitko ne okružuje. Što osjećaš uslijed toga, nije bitno; možda si ju izabrao sam, možda čak u njoj uživaš. Samoća, naprotiv, užasavajuće je stanje, ali neizbježno u vremenu naglašenog individualizma. Kao umjetnici mi je osjećaj dobro poznat; javljao se u trenucima kada sam izoliranost svjesno i tražila. No, nikada nije bio jači no kao kada sam se našla sama u stranoj zemlji za vrijeme svoga boravka na studentskoj razmjeni. Iako cjelokupno iskustvo smatram pozitivnim jer me oblikovalo kao pojedinca, proživljavala sam i pojedine poteškoće kojima sam se trebala prilagoditi.

Četvrtu godinu svoga studija provela sam na Kraljevskoj akademiji likovnih umjetnosti u Antwerpenu. Prilikom prvih mjeseci boravka u toj novoj sredini bojala sam se zapadanja u rutinu, u staro neodređeno stanje pasivnosti, ostajanja u okviru tih starih navika iz kojih se tako teško izbiti. Crtala sam vedute grada, katoličku tradiciju, koju od prije tako dobro poznajem, te nove usamljene prizore luke, miješajući ih u hladnom, samotnom košmaru. Stari kranovi pretvarali su se u tornjeve katedrale, uklipljeni sveci na njima promatrali su me svojim okamenjenim očima. Unatrag gledajući te radove, ne prepoznajem se u njima, ali prepoznajem podmuklu usamljenost; nije čekala da joj se dopusti da ispliva na površinu, već pakosno izbija iz svakog rada, ne mareći za namjere svoje autorice da je zakopa negdje tisuću kilometara dalje.

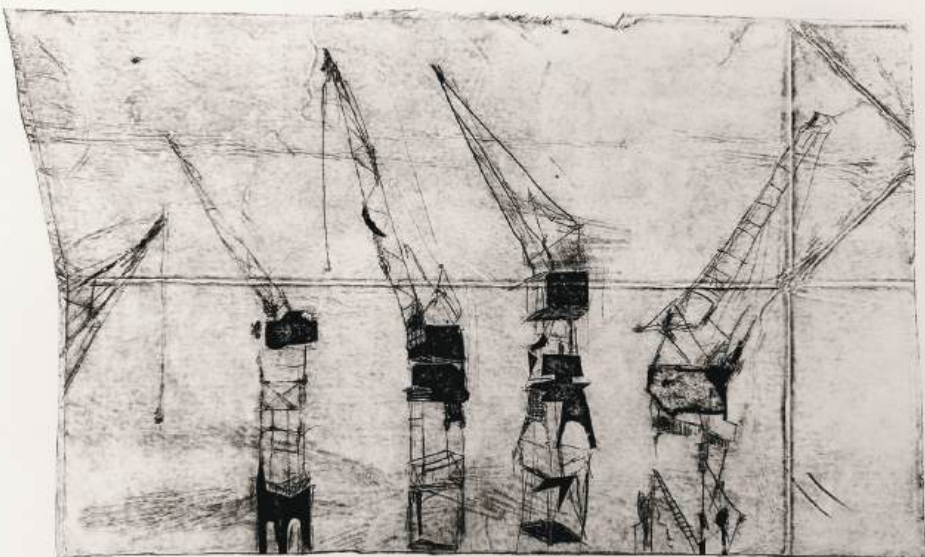
Stranice s naslovom knjige

Roommate across
the Street

Radovi nastali korištenjem tehnika dubokog tiska (gore lijevo i dolje lijevo) i sitotiska (gore desno i sredina lijevo) nastali tokom prvog semestra akademske godine 2023/24.

SUŽAVANJE FOKUSA

Krajem prvog semestra, osjećala sam potrebu da sužim svoj fokus. Zanimali su me umjetnički radovi koji svjesno obrađuju šture teme i umjetnici koji odabiru djelovati lokalno. Cjelokupni svijet oko nas nemoguće je tumačiti i reprezentirati na jedan objektivni način, osobito ako je ta odgovornost ostavljena pojedincu. Međutim, je li moguće približiti se kolektivnoj istini skupljajući fragmente lokalnih reprezentacija, spajajući tisuće individualnih iskustava i percepcija? Treba li, prema tome, iz početka uzeti manji komad kolača? Odgovore sam pokušala naći u radu i idejama konceptualnih umjetnika, unatoč svojim likovnim i ilustratorskim afinitetima.

Jef Geys je konceptualni belgijski umjetnik koji je svjesno odabrao stvaralaštvo izvan centra umjetnosti. Živio je u Balenu, malom gradiću u kojem je podučavao. Geys je bio duboko povezan s malom regijom u kojoj je živio, vjerujući u važnost angažiranja s neposrednom okolinom. Značajan primjer toga je Kempens Informatieblad, samostalno objavljivane novine, Geysov dugogodišnji umjetnički projekt koji je ujedno služio i kao lokalno sredstvo informiranja. Novine su informirale stanovništvo Balena i šire regije Kempena i s njime dijelile Geysove komentare umjetnosti. Geysove autorske novine brišu granice između umjetničkog djela i lokalnog angažmana te prodiru duboko u tkivo lokalne zajednice. Njima Geys preispituje, ako se toliko puno može reći o jednoj manjoj belgijskoj populaciji, kako je uopće moguće reprezentirati cijelu ljudsku kulturu.

Primjerci Jef Geysovih novina *Kempens Informatieblad* koje su izlazile od kasnih 1960-ih godina sve do autorove smrti 2018. godine

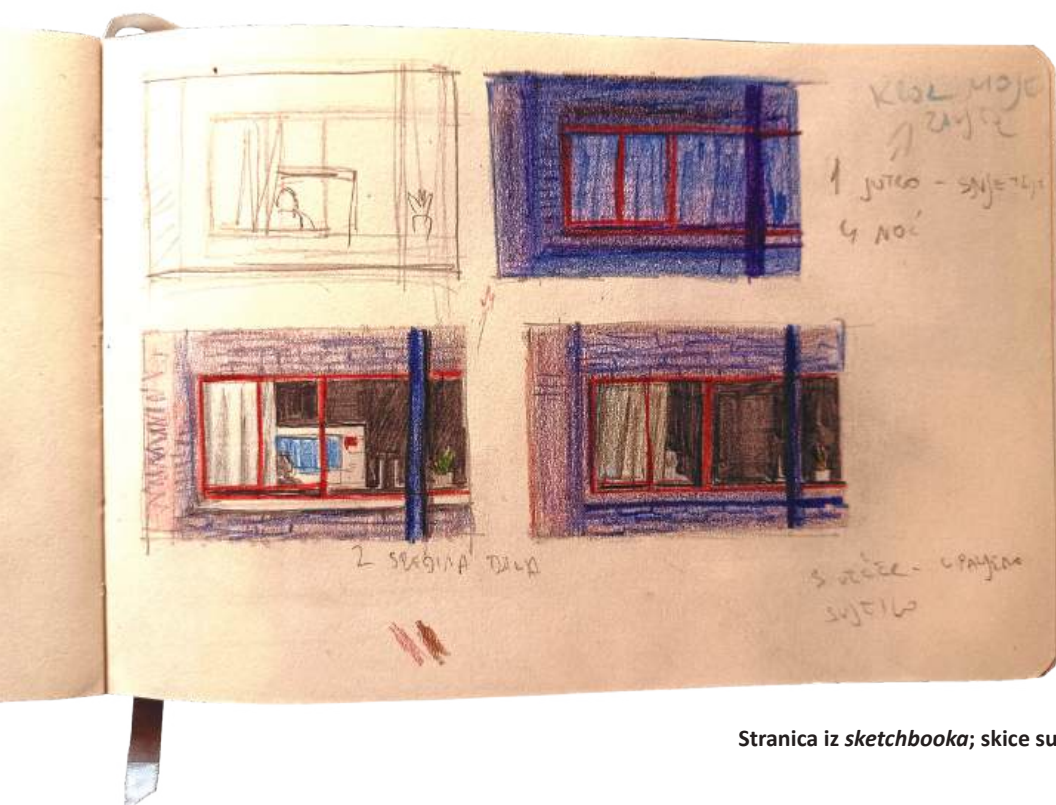
Sophia Calle: autorične fotografije uslijed umjetničkog rada *Double Game: Phone Booth*, 1994.

Idejnu inspiraciju našla sam i u radu Sophie Calle. Godine 1994. Calle surađuje s piscem Paulom Asterom na radu *Double Game*, živeći njujoršku svakodnevnicu po njegovim smjernicama. Jedna od Asterovih smjernica bila je odabrati lokaciju grada i tretirati je kao vlastitom, skrbeći za nju kao dio vlastitog doma i identiteta. Calle je odabrala telefonsku govornicu za koju je brinula ukraivši je i čisteći je svaki dan sve dok joj intervencija s tim javnim prostorom nije bila zabranjena. Dokumentirala je promjene na govornici, razgovore koje su korisnici obavljali i fotografirala ljude okupljene oko nje. Brigom za telefonsku govornicu Calle je dala vjernu sliku fragmenta tadašnjeg njujorškog društva samo preko jedne gotovo nezatne lokacije milijunskog grada.

ODABIR MOTIVA

Po uzoru na ideje ovih konceptualnih umjetnika, i sama sam htjela odabrati vrlo lokalno područje djelovanja. Međutim, dok su Geys i Calle angažirani s lokalnom zajednicom, ja ipak odabirem privatnu sferu, bližu mojim afinitetima. Odabirem prostor za koji u tome trenutku mogu tvrditi da poznajem bolje nego bilo koja druga osoba na svijetu – moja mala mračna soba u kojoj sam živjela za vrijeme Erasmus boravka i pogled kroz njezin jedini prozor.

Pogled kroz taj prozor bio je ograničen. Prvi kat ne nudi luksuz živopisne panorame, pogotovo u uskim belgijskim ulicama, ali nudi pogled na jedan drugi prozor crvenog okvira koji je razbijao ciglenu monotoniju zgrade. Prozor je skrivao dvoje starijih stanara, muškarca i ženu. Činili su se strano u toj sredini, kao i ja. Toliko sam vremena provela gledajući tamo, nekad nehotice, nekad namjerno tražeći inspiraciju, no i dalje nemam toliko puno za reći. Kineska televizija i YouTube kanali treštili su s televizora otkad bi se njihove zavjese otvorile i stariji muškarac je sjedio pred njim satima, okrenut mi leđima tako da mu je bio vidljiv samo ćelavi potiljak. Susjeda je letjela između kuhinje i dnevnog boravka. Ponekad bi se ukućanu pridružila pred televizorom, gdje su ponekad jeli zajedno. Ponekad su imali posjetitelje. Tada bi njihov stan zadobio onu dinamiku koju posjeduju domovi obitelji s djecom i kada bi se u meni probudila zavist. Ipak, većinom je bilo tiho. Zavjese su se svako kasno prijepodne otvarale u isti prizor - glavu moga susjeda okrenutu bliještećem LED zaslonu. Tijekom tog vremena provedenog u svoja 4 zida svjedočila sam svaki dan okamenjenim likovima preko puta, ne uspostavljajući nikad kontakt. Prepustila sam se tišini svoje sobe, nijema kao i sve ostalo u njoj.

Stranica iz sketchbooka; skice susjedovog prozora

Naš sam odnos ponekad cinično u šali nazivala cimerstvom. Nisam vidjela toliko razlike, nije li cimerstvo ponekad isto takvo? Nije li to suživot stranaca koje spaja jedino prostor koji dijele skupa? Često je to odnos pun tišine, razdijeljen ekranima mobitela; on je pozdrav ujutro i navečer i tiha zamjerka za neoprano suđe. Tišina našeg nepostojećeg odnosa navela me da preko njega istražim svoje iskustvo sa samoćom. Moj odnos s njom uvijek je bio dubok; većinom prislan, uvijek siguran - čak i kada se nejasno počne prelijevati u usamljenost do nerazpoznatljivosti kada je jedno prestalo, a drugo počelo. Sve u svemu, samoća je *status quo*. No, taj odnos nije nešto čime se ponosim. Bijeg u sigurnost tišine naizgled nije dobar umjetnički poticaj. Pogledom na ustaljene navike mojih susjeda, njihovu pasivnost i nepomičnost, raslo je nezadovoljstvo mojim vlastitim stanjem bezvoljnosti. Usamljenost i depresija su me izjedali, kao i nezadovoljstvo mojom neproduktivnošću, a silovito izmotavanje iz njihovog utjecaja nije davalo ploda. Morala sam to stanje prihvatiti, što je značilo i prihvatiti ga kao temu mojega rada, koliko god banalna ona bila. Odlučila sam prigrliti taj ružniji dio sebe, prepričati ga unutar umjetničke knjige na kojoj sam radila te mu na taj način dati ljubav i značenje koje je on očajno tražio.

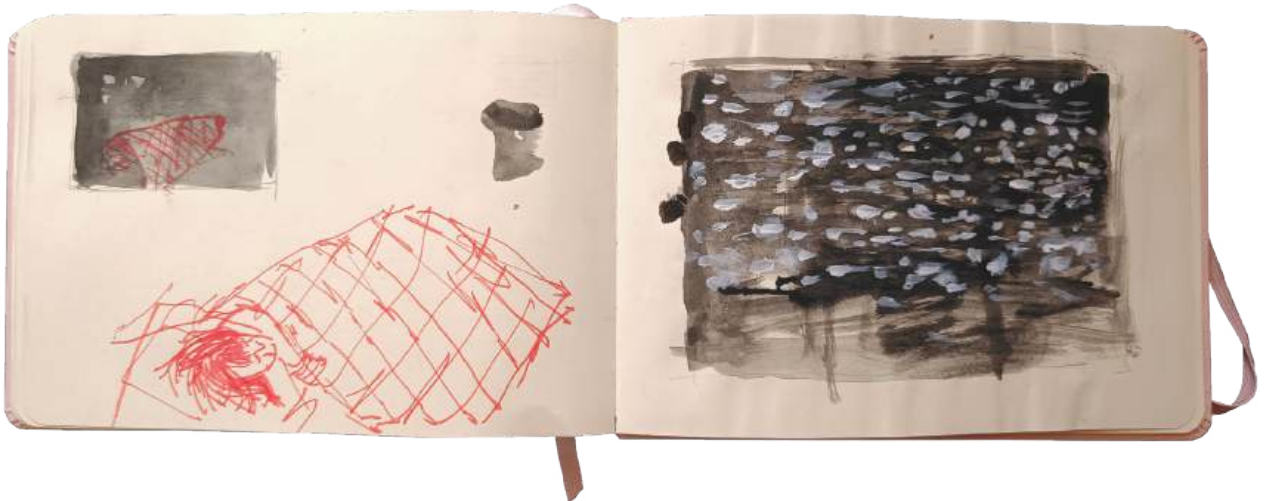
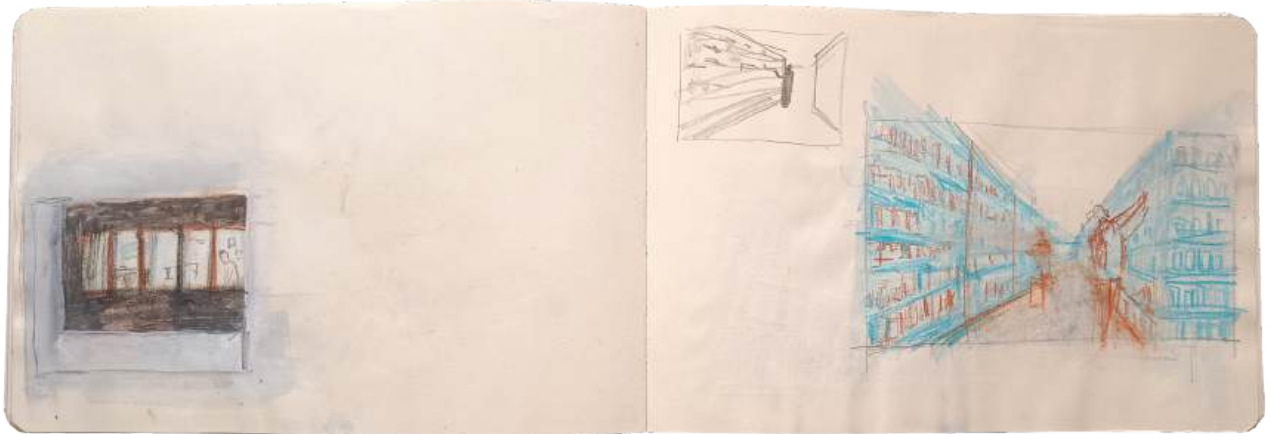
IZRADA KNJIGE

“*Roommate across the Street*” je knjiga nastala za vrijeme moje studentske razmjene u Antwerpenu u Belgiji, kao projektni zadatak predmeta *Art Edition* pod mentorstvom profesora Petera Bosteelsa. Za temu knjige odlučila sam se krajem 1. semestra. Cilj mi je bio prikazati vlastito iskustvo sa samoćom kroz narativ koji tu temu razrađuje indirektno, kroz šturi odabir motiva. Knjiga je nastala u tehnici digitalnog tiska i akvarel monotipije, jedne varijacije sitotiska. Knjiga je A5 formata i tiskana je na 220g Magnani papiru u 3 primjerka.

U počecima rada na knjizi izrađivala sam *storyboard* u kojem sam kombinirala postojeće skice iz *sketchbooka* koje su se uklapale u narativ i nova likovna rješenja stranica. Za vrijeme planiranja *storyboarda* pisala sam tekst na engleskom jeziku koji sam htjela uklopiti u knjigu. Grubu verziju rješenja knjige koja je sadržavala samo grube skice i planirane praznine za tekst složila sam u *InDesignu*, isprintala i načinila od nje maketu knjiškoga bloka koji mi je puno pomogao u kasnijem planiranju. Na maketi sam izmjenjivala listove, prepravljala kompozicije i pisala bilješke dok nisam bila zadovoljna rasporedom. S obzirom da sam u izradi knjige kombinirala dvije tehnike otiskivanja, htjela sam postići dobru ravnotežu njihovog rasporeda. Trebala sam odlučiti gdje ću koristiti digitalni tisak, sitotisak ili obje tehnike.

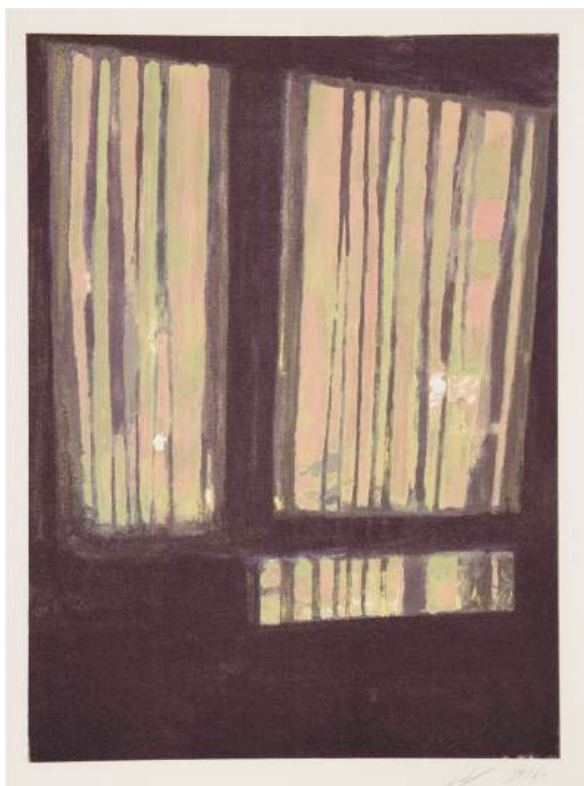
Stranica iz *sketchbooka*; crtež koji je u izvornom obliku iskorišten kao dio knjige

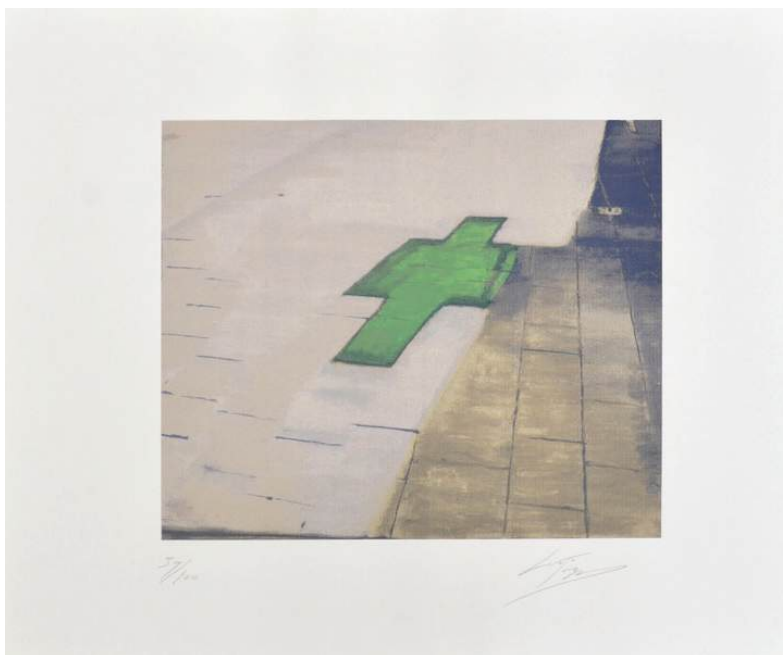
Stranice *sketchbooka*; skice, primjeri prvog planiranja sadržaja knjige.

Digitalni tisak u knjizi sastoji se od digitalno skeniranih originalnih ilustracija i odgovarajućeg teksta. Kako bih očuvala svježinu crtačkih poteza originala, odlučila sam ih digitalno skenirati. Ilustracije su crno-bijele, većinom nastale kao crteži grafitnom olovkom na papirima manjih dimenzija (između A4 i A6). Nekoliko crteža skenirano je izravno iz mojeg *sketchbooka*. Taj dio tiska u knjizi je monokroman. Prozračnim, teksturiranim crtežom olovkom htjela sam sugerirati sumorniju atmosferu tematike, a nju dopunjujem akvarelnim monotipijama u boji.

Akvarelna monotipija je varijacija sitotiska za koju sam saznala za vrijeme svojeg studija u Antwerpenu. Tražila sam medij u kojem grafika može postati nešto spontano i nepredvidivo. Proučavala sam sitotiske i litografije belgijskog slikara Luca Tuymansa. Zainteresirala me maglovita atmosfera koju postiže višestrukim uslojavanjem boja u procesu koji proizlazi iz umjetnikovog iskustva sa slikarskim medijem. U svojim sam grafikama htjela rekreirati isto. S istom idejom slikarskog izraza i prozračnog vizuala pronalazim tehniku akvarelne monotipije koju zbog svoje praktičnosti koristim u tisku svojeg izdanja knjige kao odgovarajući kontrast crtežima olovkom. Sitotisak koristim za blagi kolorit crno-bijelih crteža ili njime izrađujem zasebne ilustracije ekspresivnijih i spontanijih poteza.

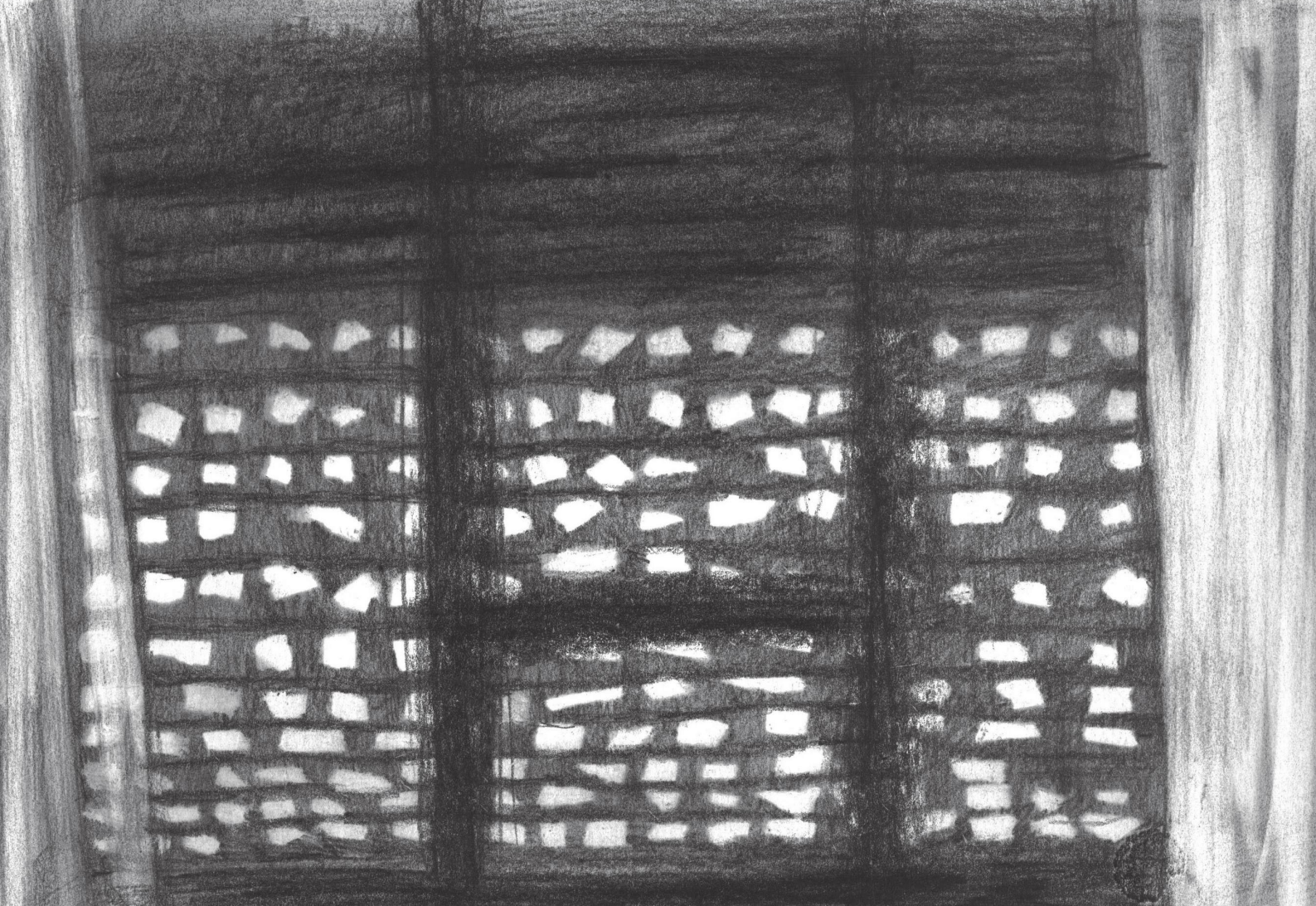

Luc Tuymans: Untitled - 4 PM, 75 x 56 cm, sitotisak, 2011.

Luc Tuymans: Untitled - Hommage a Jan Hoet, 48 x 60 cm, sitotisak, 2004.

Lijeva i desna stranica: crteži (olovka na papiru) iskoristeni u obliku digitalnog tiska u izradi umjetničke knjige

Gore i dolje: fotografije procesa izrade akvarelne monotipije - izravno slikanje vodenim bojama na površinu sita

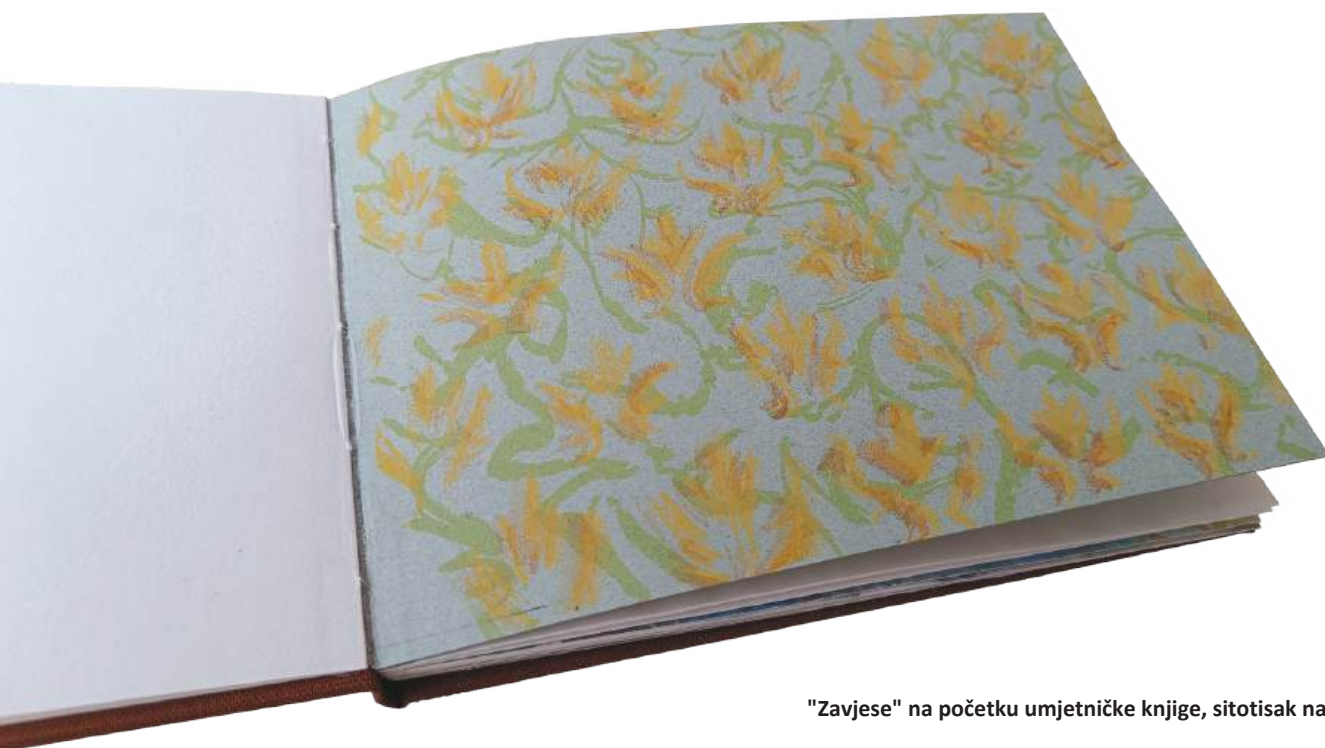

Otisci akvarelne monotipije iskorišteni u umjetničkoj knjizi

Knjižni blok umjetničke knjige *“Roommate across the Street”* sastoji se od 13 ručno uvezanih knjižnih slogova. Uvezan je koptskim vezom i ukoričen tvrdim koricama. Na naslovnici knjige je napravljen slijepi tisak jedva vidljivog obrisa prozora. Na početku i na kraju knjige uvezujem papire koji imitiraju zavjese na prozorima svoje studentske sobe. Okretanjem stranice, tj. razmicanjem zavjesa, čitatelj proživljava moje tjeskobno stanje iz vremena nastanka knjige. Ponovnim “navlačenjem” zavjesa na kraju knjige on zatvara vrata moje sobe i ponovno se vraća u stvarni svijet.

Metaforu prozora koristim kao općepoznati motiv iz povijesti umjetnosti. U renesansnom slikarstvu prozor je bio sveobuhvatna metafora kojom se oponaša vizija trenutka u vremenu i prostoru. Često su stavljeni u pozadinu figura, gdje otvaraju pogled u široki krajolik, a osim naslikanih prozora, sama se slika smatrala svojevrsnim prozorom u realnost. Majstorskim iluzionizmom renesansni slikari žele uvjeriti promatrača da njihov rad otvara pogled u objektivnu reprezentaciju realnosti. Na isti način i sama ponavljam motiv prozora te uvjeravam čitatelja u vjernost svoje perspektive. Međutim, pogled kroz moj prozor ograničen je i neživopisan, zakrčen zgradama jednoličnih fasada. Taj skromni pogled nudim čitatelju kao svoju istinu. Motiv prozora ponavljam u knjizi i izrezujući praznine u pojedinim stranicama. Stranice postaju prozori, vojeuristički pogledi u nepotpunu istinu - izrezani okviri pokrivaju dijelove cjelokupnih ilustracija koje prethode okvirima ili dolaze poslije njih. Knjigom dominira ton cinizma prema mogućnosti ostvarivanja ikakvih značajnih ljudskih odnosa s mojim susjedima i ljudima oko sebe. Knjigu završavam odlukom uspostavljanja kontakta sa susjedima preko puta koja dolazi prekasno, jer su njihove zavjese već navučene.

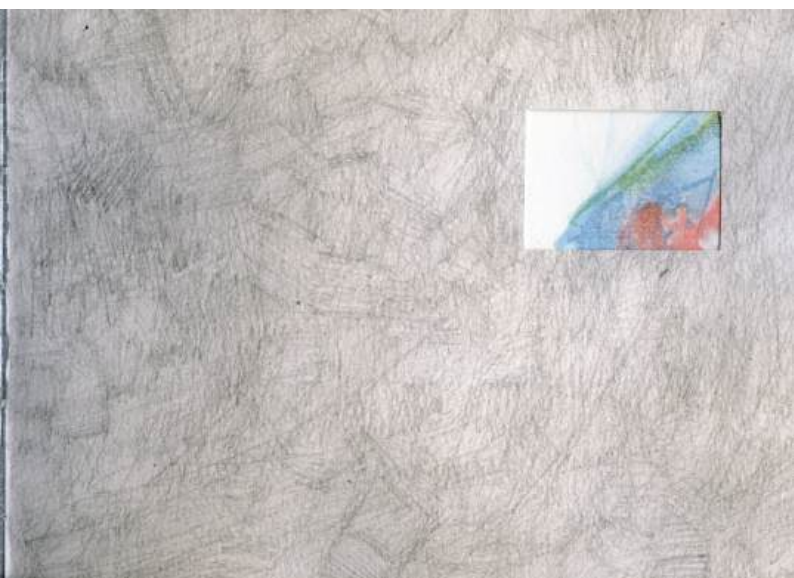
"Zavjese" na početku umjetničke knjige, sitotisak na papiru

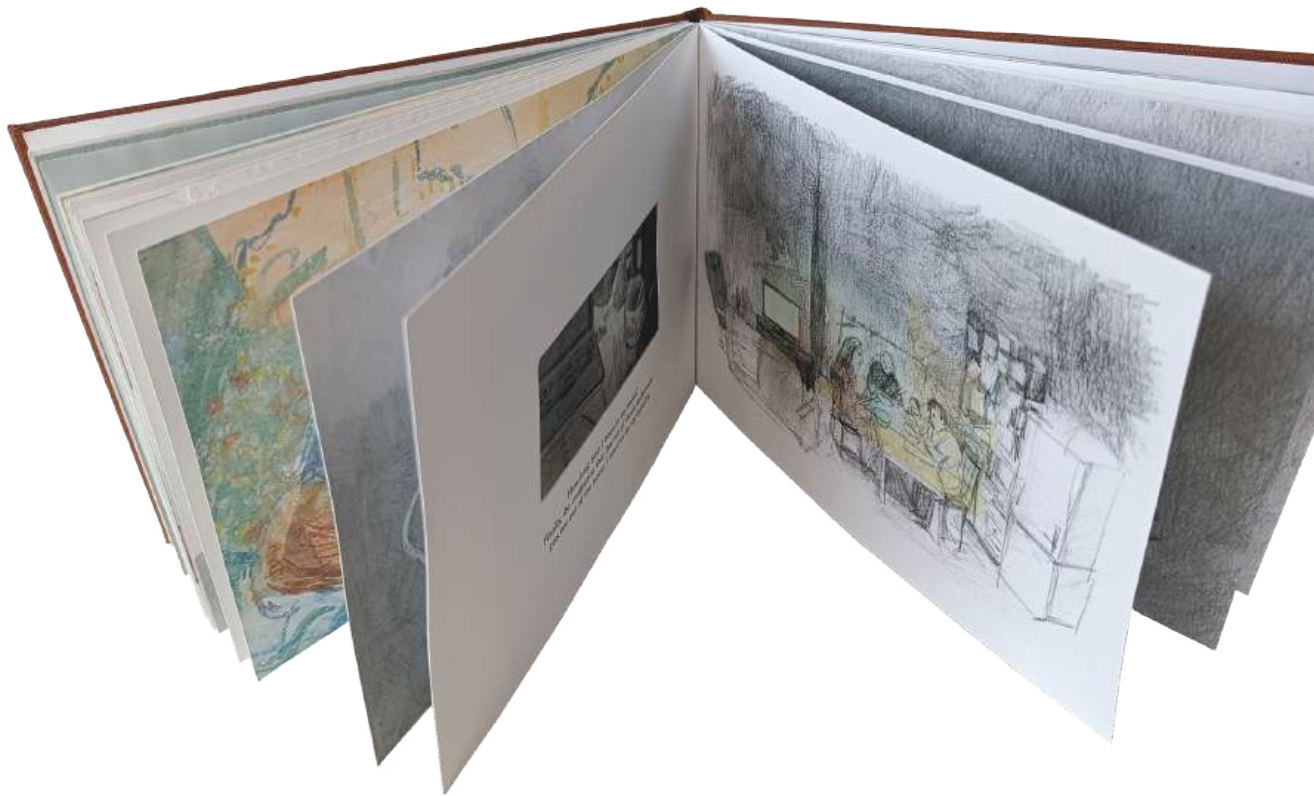
Whatever I do, my neighbours
don't spare me a glance

The visitor leaves a
dirty coffee cup you do
not care to wash.
It wouldn't be fair to
horde of dishes from
last week, or to the
unvacuumed floor,
unsorted groceries, ink
stains on the table, a
wardrobe in disarray, a
dusty carpet in your
bathroom, hairs in
your sink, unchanged
lightbulb, unpaid
rent,...

Skenovi duplerica umjetničke knjige; prikaz kombinacije digitalnog tiska i akvarel monotipije.

Fotografije uvezanih primjeraka umjetničke knjige
"Roommate across the Street"

OSVRT

Knjigu sam predstavila profesorima na završnoj evaluaciji krajem akademske godine. Uz uvezane primjerke knjige izložila sam crteže i otiske koje sam koristila u knjizi, nekoliko radova koje nisam iskoristila u planiranju knjige te keramičke figurice slične tematike. Žiri je pohvalio način na koji sam objedinila sve elemente svoje publikacije u dirljivo razmišljanje o izolaciji i depresiji. Pohvalio je moje crteže (iz knjige i iz sketchbooka), njihovu iskrenost i intimnost. Nekoliko profesora me također potaknulo da za knjigu pokušam pronaći profesionalnog izdavača.

“Roommate across the Street” za mene je važan korak u pronalasku vlastitog izričaja i zeleno svjetlo koje dajem svome karakteru da se ispreplete s njim. Također, to je projekt u kojem sam prepoznala terapijsko svojstvo umjetnosti. Rad na knjizi upoznao me s vlastitim afinitetima i uputio me k osobnim temama kojima bih se voljela baviti u budućnosti.

Fotografije postava sa završne evaluacije; dolje: stol s izloženim svim primjercima umjetničkih knjiga i sketchbookovima iz kojih je razvoj knjige započeo

